

รายงานการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการพัฒนารูปแบบการอาบน้ำป่าในบริบทของการท่องเที่ยวในประเทศไทย
A Guideline to Develop Forest Bathing Model in Thai Tourism Context

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.รชพร จันทรสว่าง

อาจารย์ ดร.สุธิดา มณีเนกคุณ

ดร.รลิกา อังกูร

นางทิพวัน ถือคำ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยวิชาการ (กองทุนรัตนโกสินทร์สมโภช 200 ปี)

ประจำปี 2563

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการอาบน้ำในบริบทของการท่องเที่ยวในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.รชพร จันทร์สว่าง อาจารย์ ดร.สุธิดา มณีเนกคุณ
ดร.รสิกา อังกูร และนางทิพวัน ถ้อยคำ
ปีที่แล้วเสร็จ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของการอาบน้ำที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว 2) ถอดบทเรียนและพัฒนารูปแบบการอาบน้ำเพื่อการท่องเที่ยว และ 3) เสนอแนะแนวทางส่งเสริมรูปแบบการอาบน้ำเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย เริ่มเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอาบน้ำ จำนวน 12 ราย จากนั้นลงพื้นที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและถอดบทเรียน 4 พื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมอาบน้ำ ในจังหวัดอุทัยธานี กาญจนบุรี นครนายก และระยอง และจัดประชุมระดมสมองร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน และผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอาบน้ำ จำนวน 53 ราย ในรูปแบบออนไลน์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้ประยุกต์การวิเคราะห์แบบขั้นบันไดของการเเน่

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การอาบน้ำ หมายถึง การเข้าไปในป่าและใช้ประสาทสัมผัสเชื่อมโยงกายใจกับธรรมชาติโดยรอบ เพื่อให้เกิดการผ่อนคลายหรือความสุข และการอาบน้ำ ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวก่อให้เกิดคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) การถอดบทเรียนใน 4 พื้นที่ พบว่าลักษณะพื้นที่ กระบวนการ และกิจกรรมที่มีจุดเด่น-จุดด้อยแตกต่างกัน นำไปสู่ข้อสรุปของบทเรียนที่ดีและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมอาบน้ำที่พัฒนาเป็นรูปแบบการอาบน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วยขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมก่อน ระหว่าง และหลังกิจกรรมอาบน้ำ และ 3) แนวทางส่งเสริมรูปแบบการอาบน้ำเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย สามารถพัฒนาให้การท่องเที่ยวอาบน้ำเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่หรือเชื่อมโยงให้เป็นส่วนหนึ่งที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นได้ โดยมีแนวทางการส่งเสริมภายใต้การวางแผน จัดการ และติดตามประเมินผล การพัฒนาเชิงกายภาพ การออกแบบโปรแกรมอาบน้ำ การพัฒนากระบวนการ และการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม

คำสำคัญ การอาบน้ำ การท่องเที่ยวอาบน้ำ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนารูปแบบการอาบน้ำ

Title: A Guideline to Develop Forest Bathing Model in Thai Tourism Context
Researchers: Associate Professor Dr.Rochaporn Chansawang, Dr.Sutida Maneeanakekul,
Dr.Rasika Angkura, and Mrs.Tippawan Tuekham
Year: 2022

Abstract

The objectives of this qualitative research were 1) to analyze the meaning and value of forest bathing in connection with tourism; 2) to take lessons learned and develop a model of forest bathing for tourism; and 3) to suggest a guideline for promoting forest bathing tourism in Thailand. The data were collected firstly by in-depth interviews with relevant experts. There were representatives from government agencies, private sectors, and people with experience in forest bathing activities, totally 12 people were interviewed. Next, field trips in the process of Participatory Action Research were made to experience and learn about forest bathing activities in Uthaitani, Kanchanaburi, Nakhonnayok and Rayong provinces and finally, focus group was convened for a brainstorming meeting with representatives from government agencies, private sectors, communities who had experience in forest bathing activities including people who were interested in forest bathing for tourism. In total, 53 people participated in an online meeting. The Ladder of Analytical Abstraction was used for data analysis.

The research's result revealed that 1) the term forest bathing means going into the forest and using one's senses to connect body and mind with the surrounding nature to bring relaxation or happiness. The value of forest bathing in connection with tourism created the economic, social, and environmental impacts; 2) from lessons learned within 4 cases, it was found that area characteristics, forest bathing facilitator, and activities in each area were different which lead to the summarized of the best lesson learned and some caution for arranging forest bathing activities which developed to the model of forest bathing for tourism comprised with preparation before, during and after forest bathing activity; and 3) as for the guideline for promoting the forest bathing model for tourism in Thailand, it can develop forest bathing as a new type of tourism or integrated forest bathing with other types of tourisms. The guideline for promoting the forest bathing model could promote planning, management and evaluation, physical development, creation of a forest bathing program, training of forest bathing facilitators, and marketing promotion.

Keywords: Forest Bathing, Forest Bathing Tourism, Participatory Action Research, Guideline for Promoting the Forest Bathing Model